

**Samenwerkingsovereenkomst
tot uitvoering waterdoelen**

Provincie Noord-Brabant

Samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen

Ondergetekenden:

1. De provincie Noord-Brabant, rechtsgeldig vertegenwoordigd door gedeputeerde J.J.C. Van den Hout, gemachtigd door de commissaris van de Koning d.d. 10 mei 2016, handelende ter uitvoering van het GS-besluit d.d. 10 mei, hierna te noemen de Provincie;
2. Waterschap Aa en Maas, op grond van artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door dijkgraaf L.H.J. Verheijen, handelend ter uitvoering van het DB-besluit d.d. 18 april 2016;
3. Waterschap Brabantse Delta, op grond van artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door dijkgraaf C.P.M. Moonen, handelend ter uitvoering van het DB-besluit d.d. 26 april 2016;
4. Waterschap De Dommel, op grond van artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door watergraaf P.C.G. Glas, handelend ter uitvoering van het DB-besluit d.d. 26 april 2016;
5. Waterschap Rivierenland, op grond van artikel 95 van de Waterschapswet rechtsgeldig vertegenwoordigd door heemraad A. Bassa, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van dijkgraaf en heemraden d.d. 17 mei 2016;

Hierna te noemen: Partijen,

Overwegende dat:

- Partijen gezamenlijk tot doel hebben het watersysteem in Noord-Brabant op orde te brengen;
- de provinciale (water) doelen tot en met 2021 zijn vastgelegd in het Provinciaal Milieu en Waterplan (PMWP) van de Provincie en in de waterbeheerplannen c.q. waterbeheerprogramma's van de waterschappen (WBP's);
- de Tweede Bestuursovereenkomst (BO2) eind 2015 is afgelopen en Partijen de samenwerking willen voortzetten om de Brabantse waterdoelen te realiseren;
- op 3 december 2015 Partijen een intentieovereenkomst hebben getekend met daarin de wens gezamenlijk de uitvoering te willen voortzetten en een nieuwe bestuursovereenkomst op te stellen;
- in de evaluatie (op basis van art 217a) van het Provinciaal Waterplan 2010-2015 op het onderdeel 'programmatische aanpak zoals neergelegd in de Tweede Bestuursovereenkomst' een aantal verbeterpunten is genoemd;
- deze samenwerkingsovereenkomst onderdeel uitmaakt van de Dynamische Uitvoeringsagenda van het PMWP;
- deze samenwerkingsovereenkomst een op zich zelf staande overeenkomst is, maar wel veel raakvlakken heeft met andere bestuursovereenkomsten die Partijen aangaan of zijn aangegaan, waarin afspraken zijn gemaakt over rollen, taken en verantwoordelijkheden die randvoorwaardelijk zijn voor de afspraken in deze overeenkomst, daar waar relevant (bv vanuit Natura2000/PAS, de 'Samenwerkingsovereenkomst ter zake van de realisatie van een Ecologische Hoofdstructuur in Noord-Brabant tussen provincie Noord-Brabant en manifestpartners' of Deltaplan Hoge Zandgronden).

Verklaren als volgt te zijn overeengekomen:

Artikel 1 Definities

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- a. Provinciaal Milieu en Waterplan 2016-2021 (PMWP): het strategisch beleidsplan van de provincie Noord-Brabant, waarin voor de periode 2016-2021 het water- en milieubeleid is vastgelegd;
- b. Dynamische Uitvoeringsagenda: het uitvoeringsprogramma behorende bij het PMWP
- c. Waterbeheerplan c.q. waterbeheerprogramma (WBP): het door het waterschap op grond van de Waterwet vastgestelde plan met daarin de doelstellingen voor de periode 2016-2021 voor het waterschap en de wijze waarop aan die doelstellingen invulling wordt gegeven;
- d. Waterschappen: de waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Brabantse Delta en Rivierenland;
- e. Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ): regionale uitwerking van het Deltaprogramma Zoetwater voor de zandgronden in zuid Nederland;
- f. Natura 2000 beheerplan: plan als bedoeld in artikel 19a van de Natuurbeschermingswet 1998;
- g. KRW: Kaderrichtlijn water;
- h. Natuurnetwerk Brabant: samenhangend netwerk van natuurgebieden van nationaal en internationaal belang met als doel het veiligstellen van ecosystemen met de daarbij horende soorten, zoals vastgelegd in de Verordening ruimte;
- i. Verdrogingsbestrijding: maatregelen gericht op het realiseren van hydrologisch herstel van natte natuurgebieden, en die geen onderdeel zijn van het maatregelenpakket in een Natura2000-beheerplan;
- j. Beek- en kreekherstel: maatregelen gericht op het herstel van beken- en krekens die de functie waternatuur of de functie verweven hebben op plankaart 1 'Gezondheid' van het PMWP en die geen onderdeel zijn van het maatregelenpakket in een Natura2000 beheerplan;
- k. Opheffen knelpunten vismigratie: maatregelen gericht op het opheffen van barrières voor vismigratie in waterlopen met de functie waternatuur of verweven, en die geen onderdeel zijn van het maatregelenpakket in een Natura2000 beheerplan;
- l. Waterberging: het creëren van waterberging in het landelijk gebied om aan de wettelijke normen wateroverlast te voldoen, en die geen onderdeel zijn van het maatregelenpakket in een Natura2000 beheerplan;
- m. Programma: bundeling van projecten;
- n. Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB): Fonds (BV) dat ten behoeve van de financiering van verwerving en/of inrichting van het nog te realiseren Natuurnetwerk Brabant (inclusief Ecologische Verbindingszones) is opgericht door de Provincie, naar aanleiding van afspraken met de manifestpartners over de realisatie van deze doelen.

Artikel 2 Doel en reikwijdte

- a. Deze samenwerkingsovereenkomst draagt bij aan een robuust en gezond watersysteem dat duurzaam gebruikt kan worden door mens, dier en plant. In deze samenwerkingsovereenkomst zijn diverse waterdoelen opgenomen waar Partijen samen uitvoering aan willen geven en die zijn beschreven in het PMWP en de WBP's: verdrogingsbestrijding, beek- en kreekherstel, opheffen knelpunten vismigratie en waterberging;
- b. Maatregelen ten behoeve van overige waterdoelen worden in het kader van de Dynamische Uitvoeringsagenda van het PMWP besproken en vormen geen deel van deze samenwerkingsovereenkomst. Voorbeeld hiervan is de bestrijding van boven-normatieve wateroverlast. Partijen verkennen hiertoe maatregelen om het probleem op te lossen. De financiële middelen en de verdere financiële kaders voor de uitvoering hiervan worden uitgewerkt in het kader van de Dynamische Uitvoeringsagenda van het PMWP.

Artikel 3 Prestaties en budgetten

- a. Partijen maken in deze samenwerkingsovereenkomst afspraken over de uitvoering van prestaties voor verdrogingsbestrijding, beek- en kreekherstel, opheffen knelpunten vismigratie en waterberging. Voor het realiseren van deze prestaties stellen Partijen de hiervoor benodigde middelen beschikbaar in hun begroting. Partijen investeren gezamenlijk en gelijkwaardig in de prestaties in deze overeenkomst (volgens de verhouding waterschappen-provincie van 50% - 50%), na aftrek van bijdragen van derden (bv Rijks- en Europese middelen). De prestaties en de hiervoor benodigde middelen zijn opgenomen in appendix 1.
- b. Partijen doen al datgene wat binnen hun mogelijkheden ligt om de in deze samenwerkingsovereenkomst afgesproken prestaties te realiseren;
- c. Partijen doen datgene wat in hun vermogen ligt om bijdragen van derden (Rijk, EU, etc.) te verwerven. Dit betekent dat zowel de Provincie als de waterschappen actief op zoek gaan naar subsidiekansen. Mocht gedurende de looptijd van deze samenwerkingsovereenkomst blijken dat het budget van derden anders uitpakt dan waar rekening mee is gehouden in appendix 1 (kan zowel een hogere als lagere bijdrage zijn), dan treden Partijen met elkaar in overleg om een oplossing te zoeken;
- d. De totale prestaties, zoals vermeld in appendix 1, worden door de waterschappen gezamenlijk gerealiseerd. Op projectniveau is elk waterschap zelf verantwoordelijk voor de realisatie. Waterschappen kunnen prestaties en de daaraan gekoppelde middelen uitwisselen. Voorwaarde is wel dat aan het eind van de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst alle prestaties binnen het beschikbare budget van appendix 1 zijn gerealiseerd;

Artikel 4 Sturing en programmering

- a. De basisprincipes die ten grondslag liggen aan deze samenwerkingsovereenkomst zijn vertrouwen en samenwerking. Partijen bundelen in deze overeenkomst hun krachten en financiële middelen om gezamenlijke waterdoelen te realiseren. Ten aanzien van de uitvoering van de overeenkomst streven Partijen naar zoveel mogelijk flexibiliteit en efficiëntie met als doel om zo weinig mogelijk administratieve belemmeringen te ondervinden om de afgesproken prestaties tijdig en tegen zo laag mogelijke kosten te realiseren. Dit vertaalt zich onder andere in het ontschottingsprincipe: de waterschappen hebben de ruimte om dure projecten te compenseren met goedkope projecten, mits op totaalniveau de prestaties binnen het afgesproken budget uit appendix 1 worden gerealiseerd. Vanuit de basisprincipes vertrouwen en samenwerking, en het doel om tijdig de afspraken uit de overeenkomst te realiseren, maken Partijen de volgende afspraken over sturing en programmering (zie hieronder in onderdelen b tot en met i);
- b. Partijen stellen gezamenlijk een programmering op, die jaarlijks wordt geactualiseerd. Uitgangspunt bij de programmering is een gebiedsgerichte benadering, waarbij de prestaties die worden geleverd zoveel mogelijk aansluiten bij ontwikkelingen en programmeringen in gebieden;
- c. De programmering geeft voortschrijdend inzicht in de prestaties die onder de samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering komen en de bijbehorende kosten. In de programmering wordt een onderscheid gemaakt tussen 'kansrijke' projecten/prestaties en projecten/prestaties 'in de pijplijn'. Over de kansrijke projecten zijn Partijen het gezamenlijk eens dat ze een hoge prioriteit en slagingskans hebben om uit te voeren. Projecten 'in de pijplijn' zijn projecten die wel in beeld zijn, maar waarvan het meer onzeker is dat ze worden uitgevoerd (bv omdat de start van de voorbereiding pas over drie jaar is voorzien).

- d. Zodra Partijen besluiten projecten als kansrijk te benoemen en op te nemen in de programmering, committeren Partijen zich aan de financiering van deze projecten, ook voor reeds gemaakte kosten als door omstandigheden Partijen gezamenlijk besluiten een project stil te leggen. De financiering heeft betrekking op de gehele looptijd van het project vanaf 1 januari 2015, inclusief voorbereiding. Zolang een project in de pijplijn zit, zijn de kosten voor rekening van de uitvoerende partij.
- e. In de jaarlijkse programmering wordt een kostenraming van de kansrijke projecten opgenomen (geen inschatting van de uitgaven per jaar, maar een raming per project). Dit gebeurt aan de hand van een reële inschatting van de werkelijke kosten, op basis van een directiebegroting, of als er nog geen begroting is aan de hand van normkosten, bedoeld in appendix 1 van deze overeenkomst. Bij het opstellen van de programmering wordt geëvalueerd of prestaties en middelen (nog) in evenwicht zijn. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de geraamde projectkosten in relatie tot de normkosten;
- f. De provincie stelt provinciale middelen beschikbaar in de vorm van subsidies, bij voorkeur via een programmabeschikking. Gedurende de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst is het streven om bij projecten waar sprake is van meerdere subsidiestromen, deze zo veel mogelijk te bundelen. Ontschotting van de budgetten die nodig zijn voor de uitvoering van de prestaties in deze overeenkomst is mogelijk en wordt functioneel ingezet, zodat de uitvoering zo effectief mogelijk kan plaatsvinden;
- g. Afrekening van prestaties geschiedt aan de hand van werkelijk gemaakte kosten;
- h. Ook derden kunnen prestaties uitvoeren, die onder de samenwerkingsovereenkomst vallen. Zij kunnen deze via de waterschappen aandragen om op te laten nemen in de programmering.

Artikel 5 Organisatie en samenwerking

- a. Partijen houden elkaar zowel ambtelijk als bestuurlijk op de hoogte van ontwikkelingen rondom projecten/prestaties/programma's die van invloed zijn op de samenwerkingsovereenkomst;
- b. Jaarlijks wordt op bestuurlijk niveau de voortgang gerapporteerd op het niveau van waterdoelen, prestaties en middelen. Daarbij wordt ook een doorkijk gegeven naar de voortgang en worden kansen en knelpunten besproken die gevolgen hebben voor het totaal aan afspraken in deze samenwerkingsovereenkomst. Als bestuurlijk gremium wordt nog bekeken waar het best bij kan worden aangesloten, voor het eerste jaar ligt GS-NBWB voor de hand;
- c. In 2018 evalueren Partijen de ingestoken werkwijze van de overeenkomst door middel van een Midterm-review;
- d. In de aanloop naar de Omgevingsvisie zorgt de Provincie voor een goede inbedding van deze overeenkomst in het proces van de Omgevingsvisie;
- e. Op het moment dat er (voorziene of onvoorziene) ontwikkelingen zijn, die de afspraken en werkwijze in deze samenwerkingsovereenkomst sterk veranderen, treden Partijen met elkaar in overleg over een oplossing;
- f. De uitvoering van de prestaties en waterdoelen in deze overeenkomst heeft een sterke samenhang met andere (bestuurs)overeenkomsten die gemaakt zijn of nog gemaakt gaan worden om de water- en de natuuropgave te realiseren. Voorbeelden van andere overeenkomsten zijn Natura 2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en Deltaplan Hoge Zandgronden. Partijen verkennen hoe ze als partners, ieder vanuit zijn rol en verantwoordelijkheden, de water- en natuuropgave de komende jaren op een efficiënte en effectieve manier kunnen oppakken.

- g. Voor projecten uit deze samenwerkingsovereenkomst die een koppeling hebben met DHZ geldt dat de provinciale middelen voor DHZ o.a. worden ingezet voor het klimaatrobuust maken van beken en natte natuurgebieden. Daarmee zijn de middelen van DHZ een plus bovenop de reguliere beekherstelmaatregelen en herstelmaatregelen natte natuurgebieden in het kader van de KRW. Partijen dragen evenredig veel bij aan de eerder genoemde maatregelen (regulier + klimaatplus).

Artikel 6. Uitvoering

- a. Onverminderd de wettelijke bevoegdheden van Partijen en de waarborgen en rechtsmiddelen voor derden zorgen Partijen allen er voor dat de plannen, verordeningen, keuren en besluiten zodanig worden aangepast, dat de afspraken uit deze overeenkomst ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden;
- b. Alle kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de prestaties in deze samenwerkingsovereenkomst worden geacht deel uit te maken van het in appendix 1 afgesproken budget (inclusief (plan)schadecompensatie), met uitzondering van de kosten voor grondverwerving en/of afwaardering van gronden binnen het Natuurnetwerk Brabant;
- c. Grondverwerving en/of afwaardering van gronden voor projecten vallende onder deze samenwerkingsovereenkomst binnen het Natuurnetwerk Brabant verloopt via het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB), tenzij Provincie en één der waterschappen (voor hun werkgebied) anders overeenkomen. In het Bestuurlijk Overleg Brabants Natuurnetwerk (BOBN) stellen de Manifestpartners jaarlijks een gezamenlijke gebiedsgerichte meerjarenaanpak op. De waterschappen nemen deel aan dit overleg en zorgen ervoor dat de projecten die zij onder deze samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering willen brengen, en die raakvlakken hebben met het Natuurnetwerk Brabant (bijvoorbeeld omdat er grondverwerving nodig is), worden opgenomen in de meerjarenaanpak. Daarbij zorgen de waterschappen ervoor dat er afspraken worden gemaakt over de rolverdeling met partners t.a.v. grondverwerving, inrichting, etc.;
- d. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de grondverwerving en/of afwaardering van gronden buiten het Natuurnetwerk Brabant, die nodig is om de maatregelen uit te voeren;
- e. De waterschappen dragen zorg voor zo veel mogelijk integrale realisering van de in deze overeenkomst afgesproken prestaties, met inbegrip van eventuele nevendoelen die gelijktijdig gerealiseerd kunnen worden en waarvoor financiering en draagvlak aanwezig is bij alle betrokken organisaties.

Artikel 7 Looptijd

De samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering van waterdoelen treedt in werking na ondertekening ervan door alle Partijen en eindigt 22 december 2021 bij het aflopen van de planperiode van zowel het PMWP als de WBP's.

Artikel 8 Communicatie

- a. Partijen betrekken elkaar bij hun communicatie over de samenwerkingsovereenkomst;
- b. De communicatie rondom projecten zal uitstralen dat Partijen zich gezamenlijk inspannen voor deze projecten en gezamenlijk de financiering dragen.

Artikel 9 Bindende werking

Deze samenwerkingsovereenkomst is niet in rechte afdwingbaar en Partijen kunnen ten behoeve van de nakoming van deze overeenkomst of afspraken die daarmee samenhangen geen beroep doen op de burgerlijke rechter.

Artikel 10 Wijzigingen, geschillen en opzegging

- a. Partijen houden het gezamenlijk doel van deze samenwerkingsovereenkomst voor ogen, namelijk het uitvoeren van maatregelen die bijdragen aan een robuust en gezond watersysteem in Brabant;
- b. Wijzigingen van één of meer bepalingen van de overeenkomst zijn slechts geldig indien zij uitdrukkelijk schriftelijk tussen Partijen zijn overeengekomen. Deze wijziging leggen Partijen vast in een addendum;
- c. Partijen spannen zich in om te voorkomen dat er geschillen ontstaan over de totstandkoming, uitleg of uitvoering van deze samenwerkingsovereenkomst;
- d. Geschillen tussen Partijen worden binnen een maand besproken tijdens een bijzonder gezamenlijk overleg na schriftelijk kenbaar te zijn gemaakt aan de andere Partijen;
- e. Geschillen met betrekking tot deze samenwerkingsovereenkomst worden in gezamenlijk overleg opgelost;
- f. Tussentijdse opzegging door één van de Partijen kan pas worden geëffectueerd na een schriftelijk verzoek hiertoe aan andere Partijen waarna Partijen in een bijzonder gezamenlijk overleg de reden voor deze opzegging hebben besproken en zich tot het uiterste hebben ingespannen om deze in de geest van deze overeenkomst op te lossen, inclusief afspraken over een eventuele vergoeding van gemaakte kosten.

Artikel 11 Appendices

De volgende appendices maken integraal onderdeel uit van deze samenwerkingsovereenkomst:

- a. Prestaties en budgetten;
- b. Basiskwaliteitseisen, die behoren bij de lijst met prestaties, als bedoeld in artikel 3 van deze samenwerkingsovereenkomst.

Aldus overeengekomen te 's-Hertogenbosch d.d. 25 mei 2016 en ondertekend in vijfvoud,

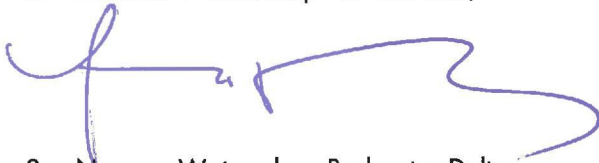
1. Namens de Provincie Noord-Brabant,

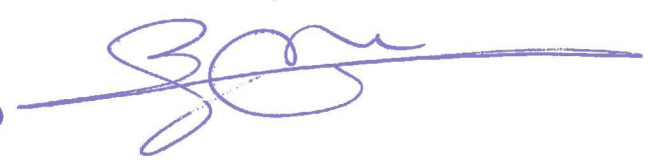
4. Namens Waterschap Rivierenland,

2. Namens Waterschap Aa en Maas,

5. Namens Waterschap De Dommel,

3. Namens Waterschap Brabantse Delta,

Appendix 1. Prestaties en budgetten

Prestaties en budgetten

Waterdoelen	Prestatie	Normbedrag	Totaal budget
Verdrogingsbestrijding	6305 ha	€ 4.000 per ha	€ 25.220.000
Beek- en kreekherstel	178 km	€ 250.000 per km	€ 44.575.000
Opheffen knelpunten vismigratie	124 stuks	€ 110.000 per stuk	€ 13.640.000
Waterberging	285 ha	€ 25.000 per ha	€ 7.125.000
			€ 90.560.000

Financiële verdeling

provincie	€ 40.000.000
waterschappen	€ 40.000.000
financiering derden	€ 10.560.000
Totaal	€ 90.560.000

Appendix 2. Basiskwaliteitseisen

Aanleiding

De basiskwaliteitseisen zijn de eisen waaraan elk product dat binnen de samenwerkingsovereenkomst wordt geleverd moet voldoen. Daarnaast geven ze de randvoorwaarden aan voor het proces. De basiskwaliteitseisen worden opgenomen in de provinciale subsidieregeling voor het PMWP.

1. Verdrogingsbestrijding
 - Het streven is het Optimale Grond- en Oppervlaktewaterregime (OGOR) voor de natuurbeheertypen, zoals aangegeven in de provinciale ambitiekaart, te bereiken, waarbij de provinciale 'Kaders voor het GGOR' worden gevolgd;
2. Beek- en kreekherstel
 - Bij beek- en kreekherstel staat het behalen van de KRW-doelen (PMWP bijlage 3) voorop, waarbij in de uitvoering rekening wordt gehouden met de andere functies van het watersysteem;
 - Beek- en kreekherstel vinden plaats conform de HOW-systematiek (Handreiking Ontwikkeling Waterlopen);
3. Opheffen knelpunten vismigratie:
 - Primair doel is het opheffen van barrières voor vismigratie, zodat behalen van de KRW-doelen ten aanzien van vissen mogelijk is;
 - Er wordt een optimale landschappelijke inpassing nagestreefd;
 - Uitvoering vindt plaats conform Handreiking Vispassages Noord Brabant (Brabantse Waterschappen, 2013). Waterschap Rivierenland heeft de Handreiking niet mee opgesteld, maar hanteert op hoofdlijnen dezelfde werkwijze;
4. Regionale waterberging
 - Waterberging is gericht op het halen van de normen voor wateroverlast uit de Verordening Water van de Provincie Noord-Brabant en Waterverordening waterschap Rivierenland;
 - Waterberging binnen het Natuur Netwerk Brabant wordt gerealiseerd conform de studie "Overstroming en natuur een natuurlijk samengaan?" (Kiwa, januari 2007) en de bij deze studie behorende checklist;
 - Voor waterberging buiten het Natuur Netwerk Brabant wordt gestreefd naar een landschappelijk passende inrichting;
5. Algemene randvoorwaarden
 - Projecten hebben geen negatief effect op het behalen van doelstellingen voor Natura2000, KRW en biodiversiteitsdoelstellingen prioritaire soorten conform de Maatregelkaarten Biodiversiteit en Leefgebieden;
 - Prestaties worden getoetst aan de van toepassing zijnde subsidieregelingen en het Provinciaal Milieu en Water Plan (PMWP) van Noord-Brabant;
 - Schadevergoedingen die voortvloeien uit projecten, verlopen via de daarvoor geldende regelingen van de waterschappen;
 - In de projecten wordt rekening gehouden met andere belangen van zowel streek, provincie als overige overheden;
 - Mocht in een bepaald project het behalen van de doelen (Natuurbeheertypen, KRW of normen wateroverlast) onder druk komen te staan, dan treden provincie en waterschap met elkaar in overleg.

Provincie Noord-Brabant

